

YOSHLAR YETAKCHISI – MAHALLA TAYANCHI

Alimbayev Nodirbek Turg'un o'g'li

Qoraqalpog'iston Respublikasi To'rtko'l tumani

Ullubog' mahallasi Yoshlar yetakchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18667044>

Annotatsiya. Mazkur tezisda mahalla tizimida faoliyat yuritayotgan yoshlar yetakchisining o'rni, vazifalari va jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati yoritilgan. Yoshlar yetakchisining mahalladagi yoshlar bilan ishlashdagi roli, "Yoshlar daftari" tizimi orqali muammolarni manzilli hal etish mexanizmlari hamda yoshlar bandligi, tadbirkorligi va ijtimoiy faolligini oshirish borasidagi faoliyati tahlil qilingan. Shuningdek, mahalla institutining yoshlar tarbiyasi va ularni qo'llab-quvvatlashdagi strategik ahamiyati ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan asoslab berilgan.

Maqolada yoshlar yetakchisining mahalla tayanchi sifatidagi funksiyasi hamda Yangi O'zbekiston sharoitida yoshlar siyosatini amalga oshirishdagi o'rni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Yoshlar yetakchisi, mahalla, yoshlar siyosati, Yoshlar daftari, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, yoshlar bandligi, tadbirkorlik, ijtimoiy faollik, mahalla instituti, Yangi O'zbekiston.

Kirish

Globalashuv jarayonlari jadallashgan, raqamli texnologiyalar hayotimizning barcha sohalariga kirib borgan bugungi davrda yoshlar masalasi har bir davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylanmoqda. Chunki har qanday jamiyatning ertangi kuni, uning intellektual salohiyati va raqobatbardoshligi avvalo yosh avlodning bilim darajasi, dunyoqarashi va ijtimoiy faolligiga bog'liqdir. Shu bois Yangi O'zbekistonda yoshlar siyosati davlat strategiyasining markaziy bo'g'iniga aylantirilib, yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish, salohiyatini ro'yobga chiqarish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Mamlakatimizda yoshlar bilan ishlash tizimi tubdan takomillashtirilib, ushbu jarayon bevosita mahalla darajasiga tushirildi. Mahalla azaldan xalqimizning ijtimoiy tayanchi, tarbiya o'chog'i va hamjihatlik maskani sifatida shakllangan. Bugungi kunda esa u davlat va jamiyat o'rtasidagi samarali muloqot maydoniga, ijtimoiy muammolarni joyida hal etuvchi institutga aylangan. Ayniqsa, mahalla tizimida "Yoshlar yetakchisi" lavozimining joriy etilishi yoshlar bilan ishlashning mutlaqo yangi bosqichini boshlab berdi.

Yoshlar yetakchisi – bu oddiy lavozim egasi emas, balki mahalladagi har bir yigit-qizning orzusi, tashvishi va intilishiga befarq bo'lmagan, ularni birlashtira oladigan, rag'batlantira oladigan va yo'naltira oladigan ijtimoiy liderdir. U yoshlar muammolarini aniqlaydi, ularni tizimli ravishda hal etish mexanizmlarini ishlab chiqadi hamda davlat tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlardan samarali foydalanishga ko'maklashadi. Shu jihatdan yoshlar yetakchisi mahallaning tayanchi, yoshlar manfaatlarining himoyachisi va islohotlarning faol targ'ibotchisi sifatida namoyon bo'lmoqda.

Yoshlar bilan ishlashni markazdan turib boshqarish o'rniga, uni mahalla darajasiga olib tushish orqali individual yondashuv va manzillilik tamoyili ta'minlandi.

Har bir hududning o'ziga xos ijtimoiy muammolari, yoshlarining qiziqishlari va ehtiyojlari mavjud. Yoshlar yetakchisi aynan shu ehtiyojlarni chuqur o'rganib, ularga mos yechimlarni taklif etadi. Bu esa yoshlar siyosatining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

Mazkur maqolada yoshlar yetakchisining mahalla hayotidagi o'rni, uning vazifalari va mas'uliyati, yoshlar muammolarini hal etishdagi mexanizmlar hamda jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlar yetakchisi institutining ijtimoiy barqarorlik, ma'naviy yuksalish va iqtisodiy rivojlanishga qo'shayotgan hissasi yoritib beriladi.

Asosiy qism

Yoshlar yetakchisi instituti mahalla tizimining tarkibiy qismi sifatida yoshlar siyosatini joylarda samarali amalga oshirish mexanizmini yaratdi. Bu tizim yoshlar bilan ishlashni umumiy chaqiriq va shiorlar darajasidan aniq reja, monitoring va natijadorlik bosqichiga olib chiqdi.

Asosiy maqsad – har bir mahalladagi yoshning muammosini individual o'rganish, uning salohiyatini aniqlash va qo'llab-quvvatlashdan iborat.

Birinchidan, yoshlar yetakchisi mahalladagi yoshlarning ijtimoiy holatini o'rganadi. Ular o'rtasida ishsiz, ijtimoiy himoyaga muhtoj, nogironligi bor yoki ta'limdan chetda qolgan yoshlar aniqlanadi. Mazkur jarayon statistik ma'lumot yig'ish bilangina cheklanmaydi, balki individual suhbatlar, oilaviy sharoitni o'rganish, ehtiyojlarni tahlil qilish orqali amalga oshiriladi. Bu esa yoshlar bilan ishlashda manzillilik va aniq maqsadli yondashuvni ta'minlaydi.

Ikkinchidan, yoshlar yetakchisi bandlik masalasiga alohida e'tibor qaratadi. Ishsiz yoshlarni kasb-hunar o'rganishga, tadbirkorlik faoliyatini boshlashga yoki mavjud ish o'rinlariga yo'naltirish orqali ularning iqtisodiy mustaqilligini ta'minlashga xizmat qiladi. Bu jarayonda banklar, bandlik markazlari va boshqa tegishli tashkilotlar bilan hamkorlik qilinadi. Natijada yoshlarning o'zini o'zi band qilishi, kichik biznes va startap loyihalarni yo'lga qo'yishi uchun real sharoit yaratiladi.

Uchinchidan, "Yoshlar daftari" tizimi yoshlar yetakchisi faoliyatining asosiy mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Ushbu tizim orqali ijtimoiy ko'makka muhtoj yoshlar ro'yxati shakllantiriladi va ularga moddiy, ma'naviy hamda huquqiy yordam ko'rsatiladi. Davlat tomonidan ajratilayotgan subsidiya, grant va imtiyozlardan foydalanish imkoniyatlari aynan yoshlar yetakchisi orqali yoshlar ongiga yetkaziladi. Bu tizim muammolarni umumiy tarzda emas, balki aniq shaxsga qaratilgan holda hal etishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, yoshlar yetakchisi ma'naviy-ma'rifiy ishlar tashkilotchisi sifatida ham faoliyat yuritadi. Mahallada turli madaniy tadbirlar, sport musobaqalari, kitobxonlik kechalari, intellektual o'yinlar va seminarlar tashkil etilishi yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishiga yordam beradi.

Bu esa ularni turli salbiy ta'sirlar, huquqbuzarlik va ijtimoiy muammolardan himoya qilishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar va ma'naviy barkamollikni targ'ib qilish yoshlar ongida mas'uliyat va fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi.

Beshinchidan, yoshlar yetakchisi – iqtidorli yoshlarni aniqlovchi va ularni qo'llab-quvvatlovchi shaxsdir.

Fan, sport, san'at yoki IT sohasida qobiliyatli yoshlarni aniqlash, ularni tanlov va grantlarda ishtirok etishga undash, mentorlik qilish orqali yoshlar salohiyatini yuzaga chiqarishga xizmat qiladi.

Bu esa nafaqat mahalla, balki butun jamiyat rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, yoshlar yetakchisi mahallada huquqbuzarliklarning oldini olishda ham muhim rol o'ynaydi. Profilaktik suhbatlar, psixologik yondashuv va ota-onalar bilan hamkorlik orqali yoshlar o'rtasida ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga hissa qo'shadi. Yoshlarning muammosi vaqtida aniqlansa, uning salbiy oqibatlari oldi olinadi.

Umuman olganda, yoshlar yetakchisi mahallada davlat siyosati va yoshlar manfaatlari o'rtasidagi ko'prik vazifasini bajaradi. U islohotlarni targ'ib qiladi, imkoniyatlarni tushuntiradi va yoshlarni faol fuqarolik pozitsiyasiga chorlaydi. Shu jihatdan yoshlar yetakchisi – mahalla hayotining faol subyekti, yoshlar kelajagining tayanchi va jamiyat barqaror rivojlanishining muhim omilidir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, yoshlar yetakchisi instituti mahalla tizimida yoshlar siyosatini samarali amalga oshirishning zamonaviy va natijador mexanizmi sifatida shakllandi. Ushbu tizim yoshlar bilan ishlashni nazariy chaqiriqlardan amaliy harakatlar bosqichiga olib chiqdi. Har bir mahallada yoshlarning muammolari, ehtiyojlari va qiziqishlari o'rganilib, ularga manzilli va individual yondashuv asosida ko'mak ko'rsatilmoqda.

Yoshlar yetakchisi nafaqat tashkiliy vazifalarni bajaruvchi mutaxassis, balki yoshlarning ishonchli hamkori, maslahatchisi va yo'l ko'rsatuvchisidir. U bandlik, tadbirkorlik, ta'lim, ijtimoiy himoya va ma'naviy-ma'rifiy sohalarda yoshlarni qo'llab-quvvatlash orqali ularning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, "Yoshlar daftari" tizimi orqali muammolarni aniq va tezkor hal etish imkoniyati yaratilgani yoshlar siyosatining samaradorligini oshirdi.

Mahalla darajasida yoshlar bilan ishlash ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va yoshlar salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Bu esa o'z navbatida jamiyatning iqtisodiy va ma'naviy taraqqiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shunday ekan, yoshlar yetakchisi – mahalla tayanchi, yoshlar manfaatlarining himoyachisi va Yangi O'zbekiston taraqqiyotining faol ishtirokchisidir. Kelajakni bunyod etadigan kuch – bu yoshlar, ularning kamoloti esa mahalladagi samarali tizim va fidoyi yoshlar yetakchilariga bevosita bog'liqdir.

Adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **O'zbekiston Respublikasi yoshlar siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida:** Farmon va qarorlar to'plami. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Qonuni. **"Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonun.** – Toshkent, 2016 (keyingi o'zgartirish va qo'shimchalar bilan).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Mahalla institutini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qaror.** – Toshkent, 2022.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. **“Yoshlar daftari” tizimini joriy etish va yoshlarni qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qaror.** – Toshkent, 2021.
5. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2023.
6. Abdug‘aniyev O., Qodirova M. **Yoshlar siyosati va ijtimoiy boshqaruv asoslari.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
7. Rahimov A. **Mahalla – fuqarolik jamiyatining muhim instituti.** – Toshkent: Ma’naviyat, 2018.
8. Karimova D. **Ijtimoiy siyosat va yoshlar bilan ishlash metodikasi.** – Toshkent: Innovatsiya, 2021.